Tazkirae Imam Ahmed Raza (Gujarati)

તઝકિરએ ઇમામ અહમદ રઝા

رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ

અમીરે અહલે સુન્નત કા સબ સે પહલા રિસાલા

- બચપન કી એક હિકાયત 04
- હૈરત અંગેઝ કુવ્વતે હાફિઝા 07
- સિર્ફ એક માહ મેં હિફ્ઝે કુરઆન 08
- બેદારી મેં દીદારે મુસ્તફા 11
- દૌરાને મીલાદ બૈઠને કા અન્દાઝ 14
- સોને કા મુન્ફરિદ અન્દાઝ 14
- ટ્રેન રુકી રહી ! 15
- દરબારે રિસાલત મેં ઇન્તિઝાર 19

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઇસ્લામી, હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ

મુહમ્મદ ઇલ્યાસ અત્તાર કાદિરી રઝવી دامت برکاتہم العالیہ

مکتبۃ المدینہ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

કિતાબ પઢને કી દુઆ

અઝ : શૈખે તરીકત, **અમીરે અહલે સુન્નત**, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી, હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી ર-ઝવી دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه

દીની કિતાબ યા ઈસ્લામી સબક પઢને સે પહલે ઝૈલ મેં દી હુઈ દુઆ પઢ લીજિયે اِنْ شَآءَ الله عَزَّوَجَلَّ જો કુછ પઢેંગે યાદ રહેગા. દુઆ યેહ હૈ :

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَانْشُرْ
عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَاالْجَلَالِ وَالْاِكْرَام

તરજમા : ઐ અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ! હમ પર ઈલ્મ વ હિક્મત કે દરવાઝે ખોલ દે ઔર હમ પર અપની રહમત નાઝિલ ફરમા ! ઐ અ-ઝમત ઔર બુઝુર્ગી વાલે ! (المستطرف ج ١ ص ٤٠ دار الفكر بيروت)

નોટ : અવ્વલ આખિર એક એક બાર દુરૂદ શરીફ પઢ લીજિયે.

તાલિબે ગમે મદીના
વ બકીઅ
વ મગ્ફિરત

13 શવ્વાલુલ મુકર્રમ 1428 હિ.

"તઝકિરએ ઈમામ અહમદ રઝા"

યેહ રિસાલા (**તઝકિરએ ઈમામ અહમદ રઝા**)

શૈખે તરીકત, અમીરે અહલે સુન્નત, બાનિયે દા'વતે ઈસ્લામી હઝરત અલ્લામા મૌલાના અબૂ બિલાલ **મુહમ્મદ ઈલ્યાસ અત્તાર કાદિરી** ર-ઝવી ઝિયાઈ دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه ને ઉર્દૂ ઝબાન મેં તહરીર ફરમાયા હૈ.

મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી) ને ઈસ રિસાલે કો **ગુજરાતી** રસ્મુલ ખત મેં તરતીબ દે કર પેશ કિયા હૈ ઔર **મક-ત-બતુલ મદીના** સે શાએઅ કરવાયા હૈ. ઈસ મેં અગર કિસી જગહ કમી બેશી પાએં તો મજલિસે તરાજિમ કો (બ ઝરીઅએ મક્તૂબ, ઈ-મેઇલ યા SMS) મુત્તલઅ ફરમા કર સવાબ કમાઈયે.

રાબિતા : મજલિસે તરાજિમ (દા'વતે ઈસ્લામી)

મક-ત-બતુલ મદીના

સિલેક્ટેડ હાઉસ, અલિફ કી મસ્જિદ કે સામને, તીન દરવાઝા,

અહમદઆબાદ-1, ગુજરાત, ઈન્ડિયા

MO. 9374031409 E-mail : translaionmaktabhind@dawateislami.net

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

મેરી ઝિન્દગી કા પહલા રિસાલા

અઝ : સગે મદીના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદિરી ૨-ઝવી عُفِيَ عَنْهُ

اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ મુઝે બચપન હી સે આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن સે મહબ્બત હો ગઈ થી. "તઝકિરએ અહમદ રઝા બ સિલ્સિલએ યૌમે રઝા" મેરી ઝિન્દગી કા પહલા રિસાલા હૈ. જો કે મૈં ને 25 સ-ફરુલ મુઝફ્ફર 1393 હિ. (બ મુતાબિક 31-3-1973) કો "યૌમે રઝા" કે મૌકઅ પર જારી કિયા થા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ ઈસ કે બહુત સારે એડીશન શાએઅ હુએ હૈં, વક્તન ફ વક્તન ઈસ મેં તરામીમ કી હૈં, રૌઝએ રસૂલ عَلٰى صَاحِبِهَا الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી યાદ દિલાને વાલે દસ્ત-ખત ભી ઉન દિનોં નહીં થે બા'દ મેં ઝેહ્ન બના મગર આખિરી સફ્હે પર બતૌરે યાદગાર તારીખ પુરાની રખી હૈ, અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ મેરી ઈસ કાવિશ કો કબૂલ ફરમાએ ઔર ઈસ મુખ્તસર સે રિસાલે કો આશિકાને રસૂલ કે લિયે નફ્અ બખ્શ બનાએ. અલ્લાહ તબા-૨-ક વ તઆલા બ તુફૈલે આ'લા હઝરત મેરી ઔર રિસાલે કે હર સુન્ની કારી કી બે હિસાબ મગ્ફિરત કરે. اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

તાલિબે ગમે મદીના વ
બકીઅ વ મગ્ફિરત વ
બે હિસાબ જન્નતુલ
ફિરદૌસ મેં આકા
કા પડોસ

25 મુહર્રમુલ હરામ 1433 હિ.

21-12-2011

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ؕ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ؕ

તઝકિરએ ઈમામ અહમદ રઝા رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه

શૈતાન લાખ સુસ્તી દિલાએ મગર બ નિય્યતે સવાબ યેહ રિસાલા (20 સફહાત) પૂરા પઢ કર અપની દુન્યા વ આખિરત કા ભલા કીજિયે.

દુરૂદ શરીફ કી ફઝીલત

રહમતે આલમ, નૂરે મુજસ્સમ, શાહે બની આદમ, શફીએ ઉમમ, રસૂલે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફરમાને શફાઅત નિશાન હૈ : "જો મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢેગા મૈં ઉસ કી શફાઅત ફરમાઊંગા." (اَلْقَوْلُ الْبَدِيع ص ٢٦١ مؤسسة الريان بيروت)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

વિલાદતે બા સઆદત

મેરે આકા આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, વલિય્યે ને'મત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્એ રિસાલત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદઅત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઇસે ખૈરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن કી વિલાદતે

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ કે પાસ મેરા ઝિક્ર હુવા ઔર ઉસ ને મુઝ પર દુરૂદે પાક ન પઢા તહકીક વોહ બદબખ્ત હો ગયા. (ابن سنی)

બા સઆદત બરેલી શરીફ કે મહલ્લા જસૂલી મેં 10 **શવ્વાલુલ મુકર્રમ** 1272 સિ.હિ. બરોઝે હફ્તા બ વક્તે ઝોહર મુતાબિક 14 જૂન 1856 ઈ. કો હુઈ. સને પૈદાઇશ કે એ'તિબાર સે આપ કા નામ **અલ મુખ્તાર** (1272 હિ.) હૈ. (હયાતે આ'લા હઝરત, જિ. 1, સ. 58, મક-ત-બતુલ મદીના, બાબુલ મદીના કરાચી)

આ'લા હઝરત કા સને વિલાદત

મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને અપના સને વિલાદત પારહ 28 **સૂ-રતુલ મુજા-દલહ** કી આયત નમ્બર 22 સે નિકાલા હૈ. ઈસ આયતે કરીમા કે **ઈલ્મે અબ્જદ** કે એ'તિબાર કે મુતાબિક 1272 અદદ હૈં ઔર હિજરી સાલ કે હિસાબ સે યેહી આપ કા સને વિલાદત હૈ. ચુનાન્ચે **મક-ત-બતુલ મદીના** કી મત્બૂઆ મલ્ફૂઝાતે આ'લા હઝરત સફહા 410 પર હૈ : વિલાદત કી તારીખોં કા ઝિક્ર થા ઔર ઈસ પર (સય્યિદી આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને) ઈર્શાદ ફરમાયા : بِحَمْدِ اللهِ تعالٰی મેરી વિલાદત કી તારીખ ઈસ આયતે કરીમા મેં હૈ :

أُولٰٓئِكَ كَتَبَ فِىْ قُلُوْبِهِمُ الْاِيْمَانَ وَاَيَّدَهُمْ بِرُوْحٍ مِّنْهُ
(پ۲۸، المجادلہ:۲۲)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : યેહ હૈં જિન કે દિલોં મેં **અલ્લાહ** ને ઈમાન નક્શ ફરમા દિયા ઔર અપની તરફ કી રૂહ સે ઈન કી મદદ કી.

આપ કા નામે મુબારક **મુહમ્મદ** હૈ ઔર આપ કે દાદા ને **અહમદ રઝા** કહ કર પુકારા ઔર ઈસી નામ સે મશ્હૂર હુએ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **:** જિસ ને મુઝ પર દસ મરતબા સુબ્હ ઔર દસ મરતબા શામ દુરૂદે પાક પઢા ઉસે કિયામત કે દિન મેરી શફાઅત મિલેગી. (مجمع الزوائد)

હૈરત અંગેઝ બચપન

ઉમૂમન હર ઝમાને કે બચ્ચોં કા વોહી હાલ હોતા હૈ જો આજ કલ બચ્ચોં કા હૈ કે સાત આઠ સાલ તક તો ઉન્હેં કિસી બાત કા હોશ નહીં હોતા ઔર ન હી વોહ કિસી બાત કી તહ તક પહોંચ સકતે હૈં, મગર આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા બચપન બડી **અહમ્મિય્યત** કા હામિલ થા. કમસિની, ખુર્દ-સાલી (યા'ની બચપન) ઔર કમ ઉમ્રી મેં હોશ મન્દી ઔર કુવ્વતે હાફિઝા કા યેહ આલમ થા કે સાઢે **ચાર સાલ** કી નન્હી સી ઉમ્ર મેં કુરઆને મજીદ નાઝિરા મુકમ્મલ પઢને કી ને'મત સે બારયાબ હો ગએ. **છ સાલ** કે થે કે રબીઉલ અવ્વલ કે મુબારક મહીને મેં મિમ્બર પર જલ્વા અફરોઝ હો કર મીલાદુન્નબી صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કે મૌઝૂઅ પર એક બહુત બડે ઈજતિમાઅ મેં નિહાયત પુર મગ્ઝ તકરીર ફરમા કર ઉ-લમાએ કિરામ ઔર મશાઈખે ઈઝામ સે તહ્સીન વ આફરીન કી દાદ વુસૂલ કી. ઈસી ઉમ્ર મેં આપ ને **બગદાદ શરીફ** કે બારે મેં સમ્ત મા'લૂમ કર લી ફિર તા દમે હયાત બલ્દએ મુબા-ર-કએ ગૌસે આ'ઝમ عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْاَكْرَم (યા'ની ગૌસે આ'ઝમ કે મુબારક શહર) કી તરફ પાઉં ન ફૈલાએ. નમાઝ સે તો ઈશ્ક કી હદ તક લગાવ થા ચુનાન્ચે નમાઝે પન્જગાના બા જમાઅત તક્બીરે ઊલા કા તહફ્ફુઝ કરતે હુએ મસ્જિદ મેં જા કર અદા ફરમાયા કરતે, જબ કભી કિસી ખાતૂન કા સામના હોતા તો ફૌરન નઝરેં નીચી કરતે હુએ સર ઝુકા લિયા કરતે, ગોયા કે સુન્નતે મુસ્તફા عَلَيْهِ التَّحِيَّةُ وَالثَّنَاء કા આપ પર ગ-લબા થા જિસ કા ઈઝહાર કરતે હુએ હુઝૂરે પુરનૂર صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે આલિયા મેં યૂં સલામ પેશ કરતે હૈં :

www.dawateislami.net

નીચી નઝરોં કી શર્મો હયા પર દુરૂદ
ઊંચી બીની કી રિફ્અત પે લાખોં સલામ

આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને લડક-પન મેં તક્વા કો ઈસ કદર અપના લિયા થા કે ચલતે વક્ત કદમોં કી આહટ તક સુનાઈ ન દેતી થી. સાત સાલ કે થે કે માહે **૨-મઝાનુલ મુબારક** મેં રોઝે રખને શુરૂઅ કર દિયે. (દીબાચા ફતાવા ૨-ઝવિય્યા, જિ. 30, સ. 16)

બચપન કી એક હિકાયત

જનાબે સય્યિદ અય્યૂબ અલી શાહ સાહિબ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં કે બચપન મેં આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો ઘર પર એક મૌલવી સાહિબ કુરઆને મજીદ પઢાને આયા કરતે થે. એક રોઝ કા ઝિક્ર હૈ કે મૌલવી સાહિબ કિસી આયતે કરીમા મેં બાર બાર એક લફ્ઝ આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો બતાતે થે મગર આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ઝબાને મુબારક સે નહીં નિકલતા થા વોહ ''ઝબર'' બતાતે થે આપ ''ઝેર'' પઢતે થે યેહ કૈફિય્યત જબ આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે દાદાજાન હઝરતે મૌલાના રઝા અલી ખાન સાહિબ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને દેખી તો હુઝૂર (યા'ની આ'લા હઝરત) કો અપને પાસ બુલાયા ઔર કલામે પાક મંગવા કર દેખા તો ઉસ મેં કાતિબ ને ગ-લતી સે ઝેર કી જગહ ઝબર લિખ દિયા થા, યા'ની જો આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ઝબાન સે નિકલતા થા વોહ સહીહ થા. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે દાદા ને પૂછા કે બેટે જિસ તરહ મૌલવી સાહિબ પઢાતે થે તુમ ઉસી તરહ ક્યૂં નહીં પઢતે થે ? અર્ઝ કી : મૈં ઈરાદા કરતા થા મગર ઝબાન પર કાબૂ ન પાતા થા.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (کنزالعمال)

આ'લા હઝરત رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ખુદ ફરમાતે થે કે મેરે ઉસ્તાદ જિન સે મૈં ઈબ્તિદાઈ કિતાબ પઢતા થા, જબ મુઝે સબક પઢા દિયા કરતે, એક દો મર્તબા મૈં દેખ કર કિતાબ બન્દ કર દેતા, જબ સબક સુનતે તો હર્ફ બ હર્ફ લફ્ઝ બ લફ્ઝ સુના દેતા. રોઝાના યેહ હાલત દેખ કર સખ્ત તઅજ્જુબ કરતે. એક દિન મુઝ સે ફરમાને લગે કે અહમદ મિયાં ! યેહ તો કહો તુમ આદમી હો યા જિન્ન ? કે મુઝ કો પઢાતે દેર લગતી હૈ મગર તુમ કો યાદ કરતે દેર નહીં લગતી ! **આપ ને ફરમાયા કે અલ્લાહ કા શુક્ર હૈ મૈં ઈન્સાન હી હૂં હાં અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કા ફઝલો કરમ શામિલે હાલ હૈ.** (હયાતે આ'લા હઝરત, જિ. 1, સ. 68) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللہُ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

પહલા ફતવા

મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને સિર્ફ તેરહ સાલ દસ માહ ચાર દિન કી ઉમ્ર મેં તમામ મુરવ્વજા ઉલૂમ કી તકમીલ અપને વાલિદે માજિદ **રઈસુલ મુ-તકલ્લિમીન** મૌલાના નકી અલી ખાન عَلَیْہِ رَحْمَۃُ الْمَنَّان સે કર કે સ-નદે ફરાગત હાસિલ કર લી. ઈસી દિન આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને એક સુવાલ કે જવાબ મેં પહલા **ફતવા** તહરીર ફરમાયા થા. ફતવા સહીહ પા કર આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે વાલિદે માજિદ ને મસ્નદે ઈફતા આપ رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કે સિપુર્દ કર દી ઔર આખિર વક્ત તક ફતાવા તહરીર

www.dawateislami.net

ફરમાતે રહે. (ઐઝન, સ. 279) **અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجاهِ النَّبِيِّ الْاَمين صَلَّى اللهُ تعالى عليه واٰله وسلَّم

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

આ'લા હઝરત કી રિયાઝી દાની

અલ્લાહ તઆલા ને આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો બે અન્દાઝા ઉલૂમે જલીલા સે નવાઝા થા. આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને કમો બેશ પચાસ ઉલૂમ મેં કલમ ઉઠાયા ઔર કાબિલે કદ્ર કુતુબ તસ્નીફ ફરમાઈ. આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો હર ફન મેં કાફી દસ્ત-રસ હાસિલ થી. ઈલ્મે તૌકીત મેં ઈસ કદર કમાલ હાસિલ થા કે દિન કો સૂરજ ઔર રાત કો સિતારે દેખ કર ઘડી મિલા લેતે. વક્ત બિલ્કુલ સહીહ હોતા ઔર કભી એક મિનટ કા ભી ફર્ક ન હુવા. ઈલ્મે રિયાઝી મેં આપ યગાનએ રૂઝગાર થે. ચુનાન્ચે અલીગઢ યૂનીવર્સિટી કે વાઈસ ચાન્સલર ડૉક્ટર ઝિયાઉદ્દીન જો કે રિયાઝી મેં ગૈર મુલ્કી ડિગ્રિયાં ઔર તમગા જાત હાસિલ કિયે હુએ થે આપ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ખિદમત મેં રિયાઝી કા એક મસ્અલા પૂછને આએ. ઈર્શાદ હુવા : ફરમાઈયે ! ઉન્હોં ને કહા : વોહ ઐસા મસ્અલા નહીં જિસે ઈતની આસાની સે અર્ઝ કરૂં. આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ફરમાયા : કુછ તો ફરમાઈયે. વાઈસ ચાન્સલર સાહિબ ને સુવાલ પેશ કિયા તો આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઉસી વક્ત ઉસ કા તશફ્ફી બખ્શ જવાબ દે દિયા. ઉન્હોં ને ઈન્તિહાઈ હૈરત સે કહા કે મૈં ઈસ મસ્અલે કે લિયે જર્મન જાના ચાહતા થા ઈત્તિફાકન

www.dawateislami.net

હમારે દીનિયાત કે પ્રોફેસર મૌલાના સય્યિદ સુલૈમાન અશરફ સાહિબ ને મેરી રાહનુમાઈ ફરમાઈ ઔર મૈં યહાં હાઝિર હો ગયા. યૂં મા'લૂમ હોતા હૈ કે આપ ઈસી મસ્અલે કો કિતાબ મેં દેખ રહે થે. ડૉક્ટર સાહિબ બસદ ફરહત વ મસર્રત વાપસ તશરીફ લે ગએ ઔર આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી શખ્સિય્યત સે ઈસ કદર **મુ-તઅસ્સિર** હુએ કે દાઢી રખ લી ઔર સૌમ વ સલાત કે પાબન્દ હો ગએ. (ઐઝન, સ. 223, 229) **અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰه تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

ઈલાવા અઝીં મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ઈલ્મે તક્સીર, ઈલ્મે હૈઅત, ઈલ્મે જફર વગૈરા મેં ભી કાફી મહારત રખતે થે.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

હૈરત અંગેઝ કુવ્વતે હાફિઝા

હઝરતે અબૂ હામિદ સય્યિદ મુહમ્મદ મુહદ્દિસ કછૌછવી عَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ الْقَوِى ફરમાતે હૈં કે જબ **દારુલ ઈફ્તા** મેં કામ કરને કે સિલ્સિલે મેં મેરા બરેલી શરીફ મેં કિયામ થા તો રાત દિન ઐસે વાકિઆત સામને આતે થે કે **આ'લા હઝરત કી હાઝિર જવાબી** સે લોગ હૈરાન હો જાતે. ઈન હાઝિર જવાબિયોં મેં હૈરત મેં ડાલ દેને વાલે વાકિઆત વોહ ઈલ્મી **હાઝિર જવાબી** થી જિસ કી મિસાલ સુની ભી નહીં ગઈ. મ-સલન ઈસ્તિફ્તા (સુવાલ) આયા, **દારુલ ઈફ્તા** મેં કામ કરને વાલોં ને પઢા ઔર ઐસા મા'લૂમ હુવા કે નઈ

www.dawateislami.net

કિસ્મ કા હાદિસા દરયાફ્ત કિયા ગયા (યા'ની નએ કિસ્મ કા મુઆ-મલા પેશ આયા હૈ) ઔર જવાબ જુઝઈય્યા કી શક્લ મેં ન મિલ સકેગા ફુ-કહાએ કિરામ કે ઉસૂલે આમ્મા સે ઈસ્તિમ્બાત કરના પડેગા. (યા'ની ફુ-કહાએ કિરામ رَحِمَهُمُ اللهُ السَّلام કે બતાએ હુએ ઉસૂલોં સે મસ્અલા નિકાલના પડેગા) આ'લા હઝરત કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ, અર્ઝ કિયા : અજબ નએ નએ કિસ્મ કે સુવાલાત આ રહે હૈં ! અબ હમ લોગ ક્યા તરીકા ઈખ્તિયાર કરેં ? ફરમાયા : યેહ તો બડા પુરાના સુવાલ હૈ. ઈબ્ને હુમામ ને "**ફત્હુલ કદીર**" કે ફુલાં સફ્હે મેં, ઈબ્ને આબિદીન ને "**રદ્દુલ મુહતાર**" કી ફુલાં જિલ્દ ઔર ફુલાં સફ્હા પર (લિખા હૈ), "**ફતાવા હિન્દિય્યા**" મેં, "**ખૈરિયા**" મેં યેહ યેહ ઈબારત સાફ સાફ મૌજૂદ હૈ અબ જો કિતાબોં કો ખોલા તો **સફ્હા, સત્ર ઔર બતાઈ ગઈ ઈબારત** મેં એક નુક્તે કા ફર્ક નહીં. ઈસ ખુદાદાદ ફઝ્લો કમાલ ને ઉ-લમા કો હમેશા હૈરત મેં રખા. (હયાતે આ'લા હઝરત, જિ. 1, સ. 210) **અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

કિસ તરહ ઈતને ઈલ્મ કે દરિયા બહા દિયે
ઉ-લમાએ હક કી અક્લ તો હૈરાં હૈ આજ ભી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સિર્ફ એક માહ મેં હિફ્ઝે કુરઆન

જનાબે સય્યિદ અય્યૂબ અલી સાહિબ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા બયાન હૈ કે એક રોઝ આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઈર્શાદ

www.dawateislami.net

ફરમાયા કે બા'ઝ ના વાકિફ હઝરાત મેરે નામ કે આગે **હાફિઝ** લિખ દિયા કરતે હૈં, હાલાંકે મૈં ઈસ લકબ કા અહ્લ નહીં હૂં. સય્યિદ અય્યૂબ અલી સાહિબ رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ફરમાતે હૈં કે આ'લા હઝરત رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ઈસી રોઝ સે દૌર શુરૂઅ કર દિયા જિસ કા વક્ત ગાલિબન ઈશા કા વુઝૂ ફરમાને કે બા'દ સે જમાઅત કાઈમ હોને તક મખ્સૂસ થા. રોઝાના એક પારહ યાદ ફરમા લિયા કરતે થે, યહાં તક કે તીસવેં રોઝ તીસવાં પારહ યાદ ફરમા લિયા.

એક મૌકઅ પર ફરમાયા કે મૈં ને કલામે પાક બિત્તરતીબ બ કોશિશ યાદ કર લિયા ઔર યેહ ઈસ લિયે કે ઉન બન્દગાને ખુદા કા (જો મેરે નામ કે આગે હાફિઝ લિખ દિયા કરતે હૈં) કહના ગલત સાબિત ન હો. (ઐઝન, સ. 208) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِین بِجاہِ النَّبِیِّ الْاَمین صَلَّی اللّٰہ تعالٰی علیہ واٰلہٖ وسلَّم

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

ઇશ્કે રસૂલ صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم

મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ઈશ્કે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم કા સર તા પા નુમૂના થે, આપ رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કા ના'તિયા દીવાન "**હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ**" ઈસ અમ્ર કા શાહિદ હૈ. આપ رَحْمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ કી નોકે કલમ બલ્કે ગહરાઈયે કલ્બ સે નિકલા હુવા હર મિસ્રઆ મુસ્તફા જાને રહમત صَلَّی اللّٰہ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَ اٰلِہٖ وَسَلَّم

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દો સો બાર દુરૂદે પાક પઢા ઉસ કે દો સો સાલ કે ગુનાહ મુઆફ હોંગે. (کنز العمال)

સે આપ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી બે પાયાં અકીદત વ **મહબ્બત** કી શહાદત દેતા હૈ. આપ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને કભી કિસી દુન્યવી તાજદાર કી ખુશામદ કે લિયે કસીદા નહીં લિખા, ઈસ લિયે કે આપ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને હુઝૂરે તાજદારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઈતાઅત વ ગુલામી કો દિલો જાન સે કબૂલ કર લિયા થા. ઔર ઈસ મેં મર્તબએ કમાલ કો પહોંચે હુએ થે, ઈસ કા ઈઝહાર આપ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને એક શે'ર મેં ઈસ તરહ ફરમાયા :

ઈન્હેં જાના ઈન્હેં માના ન રખા ગૈર સે કામ

લિલ્લાહિલ હમ્દ મૈં દુન્યા સે મુસલ્માન ગયા

હુક્કામ કી ખુશામદ સે ઇજતિનાબ

એક મર્તબા રિયાસત નાનપારા (ઝિલઅ બહરાઈચ યૂપી હિન્દ) કે નવાબ કી મદ્હ (યા'ની તા'રીફ) મેં શુ-અરા ને કસાઈદ લિખે. કુછ લોગોં ને આપ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه સે ભી ગુઝારિશ કી કે હઝરત આપ ભી નવાબ સાહિબ કી મદ્હ (તા'રીફ) મેં કોઈ કસીદા લિખ દેં. આપ رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ઈસ કે જવાબ મેં એક ના'ત શરીફ લિખી જિસ કા મત્લઅ[1] યેહ હૈ :

વોહ કમાલે હુસ્ને હુઝૂર હૈ કે ગુમાને નક્સ જહાં નહીં

યેહી ફૂલ ખાર સે દૂર હૈ યેહી શમ્અ હૈ કે ધૂઆં નહીં

મુશ્કિલ અલ્ફાઝ કે મઆની : કમાલ = પૂરા હોના. નક્સ = ખામી. ખાર = કાંટા

1 : ગઝલ યા કસીદે કે શુરૂઅ કા શે'ર જિસ કે દોનોં મિસ્રઓં મેં કાફિયે હોં વોહ **મત્લઅ** કહલાતા હૈ.

www.dawateislami.net

શર્હે કલામે રઝા : મેરે આકા મહબૂબે રબ્બે ઝુલ જલાલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કા હુસ્નો જમાલ દ-ર-જએ કમાલ તક પહોંચતા હૈ યા'ની હર તરહ સે કામિલ વ મુકમ્મલ હૈ ઈસ મેં કોઈ ખામી હોના તો દૂર કી બાત હૈ, ખામી કા તસવ્વુર તક નહીં હો સકતા, હર ફૂલ કી શાખ મેં કાંટે હોતે હૈં મગર ગુલશને આમિના કા એક યેહી મહકતા ફૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم ઐસા હૈ જો કાંટોં સે પાક હૈ, હર શમ્અ મેં યેહ ઐબ હોતા હૈ કે વોહ ધૂઆં છોડતી હૈ મગર આપ બઝમે રિસાલત કી ઐસી રોશન શમ્અ હૈં કે ધૂએં યા'ની હર તરહ કે ઐબ સે પાક હૈં.

ઔર મક્તઅ[1] મેં "નાનપારા" કી બન્દિશ કિતને લતીફ ઈશારે મેં અદા કરતે હૈં :

કરૂં મદ્હે અહલે દુવલ રઝા પડે ઈસ બલા મેં મેરી બલા
મૈં ગદા હૂં અપને કરીમ કા મેરા દીન "પારએ નાં" નહીં

મુશ્કિલ અલ્ફાઝ કે મઆની : મદ્હ = તા'રીફ. દુવલ = દૌલત કી જમ્અ. પારએ નાં = રોટી કા ટુકડા

શર્હે કલામે રઝા : મૈં અહલે દૌલત વ સરવત કી મદ્હ સરાઈ યા'ની તા'રીફ વ તૌસીફ ક્યૂં કરૂં ! મૈં તો અપને આકાએ કરીમ, રઊફુર્રહીમ عَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلٰوةِ وَالتَّسْلِيْم કે દર કા ફકીર હૂં. મેરા દીન "પારએ નાન" નહીં. "નાન" કા મા'ના રોટી ઔર "પારા"

1 : કલામ કા આખિરી શે'ર જિસ મેં શાઈર કા તખલ્લુસ હો વોહ **મક્તઅ** કહલાતા હૈ.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : મુઝ પર કસરત સે દુરૂદે પાક પઢો બેશક તુમ્હારા મુઝ પર દુરૂદે પાક પઢના તુમ્હારે ગુનાહોં કે લિયે મગફિરત હૈ. (جامع صغیر)

યા'ની ટુકડા. મતલબ યેહ કે મેરા દીન ''રોટી કા ટુકડા'' નહીં હૈ કે જિસ કે લિયે માલદારોં કી ખુશામદેં કરતા ફિરૂં.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

બેદારી મેં દીદારે મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم

મેરે આકા આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه દૂસરી બાર હજ કે લિયે હાઝિર હુએ તો **મદીનએ મુનવ્વરહ** زَادَهَا اللهُ شَرَفًا وَّتَعْظِيْمًا મેં નબિય્યે રહમત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝિયારત કી આરઝૂ લિયે રૌઝએ અત્હર કે સામને દેર તક સલાતો સલામ પઢતે રહે, મગર પહલી રાત કિસ્મત મેં યેહ સઆદત ન થી. ઈસ મૌકઅ પર વોહ મા'રૂફ ના'તિયા ગઝલ લિખી જિસ કે મત્લઅ મેં દામને રહમત સે વાબસ્તગી કી ઉમ્મીદ દિખાઈ હૈ :

વોહ સૂએ લાલાઝાર ફિરતે હૈં
તેરે દિન ઐ બહાર ફિરતે હૈં

શર્હે કલામે રઝા : ઐ બહાર ઝૂમ જા ! કે તુઝ પર બહારોં કી બહાર આને વાલી હૈ. વોહ દેખ ! મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم સૂએ લાલાઝાર યા'ની જાનિબે ગુલઝાર તશરીફ લા રહે હૈં !

મક્તઅ મેં બારગાહે રિસાલત મેં અપની આજિઝી ઔર બે **મા-યગી** (યા'ની મિસ્કીની) કા નક્શા યૂં ખીંચા હૈ :

કોઈ ક્યૂં પૂછે તેરી બાત રઝા
તુઝ સે શૈદા હઝાર ફિરતે હૈં

(આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને મિસ્રએ સાની મેં બતૌરે આજિઝી અપને લિયે "કુત્તે" કા લફ્ઝ ઈસ્તિ'માલ ફરમાયા હૈ મગર અ-દબન યહાં "શૈદા" લિખા હૈ)

શર્હે કલામે રઝા : ઈસ મક્તઅ મેં આશિકે માહે રિસાલત સરકારે આ'લા હઝરત કમાલે ઈન્કિસારી કા ઈઝહાર કરતે હુએ અપને આપ સે ફરમાતે હૈં : ઐ અહમદ રઝા ! તૂ ક્યા ઔર તેરી હકીકત ક્યા ! તુઝ જૈસે તો હઝારોં સગાને મદીના ગલિયોં મેં યૂં ફિર રહે હૈં !

યેહ ગઝલ અર્ઝ કર કે દીદાર કે ઈન્તિઝાર મેં **મુઅદ્દબ** બૈઠે હુએ થે કે કિસ્મત અંગડાઈ લે કર જાગ ઉઠી ઔર ચશ્માને સર (યા'ની સર કી ખુલી આંખોં) સે બેદારી મેં ઝિયારતે મહબૂબે બારી عَزَّوَجَلَّ સે મુશર્રફ હુએ. (ઐઝન, સ. 92) **અલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.** اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

سُبْحٰنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ ! કુરબાન જાઈયે ઉન આંખોં પર કે જો આલમે બેદારી મેં જનાબે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કે દીદાર સે શરફ-યાબ હુઈ. ક્યૂં ન હો કે આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે અન્દર ઈશ્કે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કૂટ કૂટ કર ભરા હુવા થા ઔર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه "**ફનાફિર્રસૂલ**" કે આ'લા મન્સબ પર ફાઈઝ થે. આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા ના'તિયા કલામ ઈસ અમ્ર કા શાહિદ હૈ.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જિસ ને કિતાબ મેં મુઝ પર દુરૂદે પાક લિખા તો જબ તક મેરા નામ ઉસ મેં રહેગા ફિરિશ્તે ઉસ કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરતે રહેંગે. (طبرانی)

સીરત કી બા'ઝ ઝલ્કિયાં

મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં : અગર કોઈ મેરે દિલ કે દો ટુકડે કર દે તો એક પર لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ ઔર દૂસરે પર مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ (صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم) લિખા હુવા પાએગા.

(સવાનેહે ઈમામ અહમદ રઝા, સ. 96, મક્તબએ નૂરિયા ર-ઝવિય્યા સખ્ખર)

તાજદારે અહલે સુન્નત, શહઝાદએ આ'લા હઝરત હુઝૂર મુફ્તિયે આ'ઝમે હિન્દ મૌલાના મુસ્તફા રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان "સામાને બખ્શિશ" મેં ફરમાતે હૈં :

ખુદા એક પર હો તો ઈક પર મુહમ્મદ
અગર કલ્બ અપના દો પારા કરૂં મૈં

મશાઈખે ઝમાના કી નઝરોં મેં આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه વાકેઈ ફનાફિર્રસૂલ થે. અક્સર ફિરાકે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم મેં ગમગીન રહતે ઔર સર્દ આહેં ભરા કરતે. પેશાવર ગુસ્તાખોં કી ગુસ્તાખાના ઈબારાત કો દેખતે તો આંખોં સે આંસૂઓં કી ઝડી લગ જાતી ઔર પ્યારે મુસ્તફા صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કી હિમાયત મેં ગુસ્તાખોં કા સખ્તી સે રદ્દ કરતે તા કે વોહ **ઝુંઝલા** કર આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કો બુરા કહના ઔર લિખના શુરૂઅ કર દેં. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه અક્સર ઈસ પર ફખ્ર કિયા કરતે કે બારી તઆલા ને ઈસ દૌર મેં મુઝે નામૂસે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللّٰه تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કે લિયે ઢાલ બનાયા હૈ. તરીકે ઈસ્તિ'માલ યેહ હૈ કે બદ ગોયોં કા સખ્તી ઔર તેઝ કલામી સે રદ્દ કરતા હૂં કે ઈસ તરહ વોહ મુઝે બુરા ભલા કહને મેં મસરૂફ હો જાએં. ઉસ વક્ત તક કે લિયે

આકાએ દો જહાં صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કી શાન મેં ગુસ્તાખી કરને સે બચે રહેંગે. હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ મેં ફરમાતે હૈં :

કરૂં તેરે નામ પે જાં ફિદા ન બસ એક જાં દો જહાં ફિદા
દો જહાં સે ભી નહીં જી ભરા કરૂં ક્યા કરોડોં જહાં નહીં

ગુ-રબા કો કભી ખાલી હાથ નહીં લૌટાતે થે, હમેશા ગરીબોં કી ઈમદાદ કરતે રહતે. બલ્કે આખિરી વક્ત ભી અઝીઝો અકારિબ કો વસિય્યત કી કે ગુ-રબા કા ખાસ ખયાલ રખના. ઈન કો ખાતિર દારી સે અચ્છે અચ્છે ઔર લઝીઝ ખાને અપને ઘર સે ખિલાયા કરના ઔર કિસી ગરીબ કો મુત્લક ન ઝિડકના.

આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه અક્સર તસ્નીફ વ તાલીફ મેં લગે રહતે. પાંચોં નમાઝોં કે વક્ત મસ્જિદ મેં હાઝિર હોતે ઔર હમેશા નમાઝ બા જમાઅત અદા ફરમાયા કરતે, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી ખૂરાક બહુત કમ થી.

દૌરાને મીલાદ બૈઠને કા અન્દાઝ

મેરે આકા આ'લા હઝરત ઈમામ અહમદ રઝા ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن મહફિલે મીલાદ શરીફ મેં ઝિક્રે વિલાદત શરીફ કે વક્ત સલાતો સલામ પઢને કે લિયે ખડે હોતે બાકી શુરૂઅ સે આખિર તક અ-દબન દો ઝાનૂ બૈઠે રહતે. યૂં હી વા'ઝ ફરમાતે, ચાર પાંચ ઘન્ટે કામિલ દો ઝાનૂ હી મિમ્બર શરીફ પર રહતે. (ઐઝન, સ. 119, હયાતે આ'લા હઝરત, જિ. 1, સ. 98) કાશ ! હમ ગુલામાને આ'લા હઝરત કો ભી તિલાવતે કુરઆન કરતે યા સુનતે વક્ત નીઝ

www.dawateislami.net

ઈજતિમાએ ઝિક્રો ના'ત, સુન્નતોં ભરે ઈજતિમાઆત, મ-દની મુઝા-કરાત, દર્સ વ મ-દની હલ્કોં વગૈરા મેં અ-દબન દો ઝાનૂ બૈઠને કી સઆદત મિલ જાએ.

સોને કા મુન્ફરિદ અન્દાઝ

સોતે વક્ત હાથ કે અંગૂઠે કો શહાદત કી ઉંગલી પર રખ લેતે તા કે ઉંગ્લિયોં સે લફ્ઝ "**અલ્લાહ (اللہ)**" બન જાએ. આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه પૈર ફૈલા કર કભી ન સોતે બલ્કે દાહિની (યા'ની સીધી) કરવટ લૈટ કર દોનોં હાથોં કો મિલા કર સર કે નીચે રખ લેતે ઔર પાઉં મુબારક સમેટ લેતે, ઈસ તરહ જિસ્મ સે લફ્ઝ "**મુહમ્મદ (محمد)**" બન જાતા. (હયાતે આ'લા હઝરત, જિ. 1, સ. 99, વગૈરા) યેહ હૈં **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કે ચાહને વાલોં ઔર રસૂલે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કે સચ્ચે આશિકોં કી અદાએં

નામે ખુદા હૈ હાથ મેં નામે નબી હૈ ઝાત મેં
મોહરે ગુલામી હૈ પડી, લિખ્ખે હુએ હૈં નામ દો

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ટ્રેન રુકી રહી !

જનાબે સય્યિદ અય્યૂબ અલી શાહ સાહિબ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં કે મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه એક બાર પીલીભીત સે બરેલી શરીફ બ ઝરીઅએ રેલ જા રહે થે. રાસ્તે મેં નવાબ ગન્જ કે સ્ટેશન પર જહાં ગાડી સિર્ફ દો મિનટ કે લિયે ઠહરતી હૈ, મગરિબ કા વક્ત હો ચુકા થા, આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ગાડી ઠહરતે હી તક્બીરે ઈકામત ફરમા

www.dawateislami.net

કર ગાડી કે અન્દર હી નિય્યત બાંધ લી, ગાલિબન પાંચ શખ્સોં ને ઈક્તિદા કી ઉન મેં મૈં ભી થા લેકિન અભી શરીકે જમાઅત નહીં હોને પાયા થા કે મેરી નઝર ગૈર મુસ્લિમ ગાર્ડ પર પડી જો પ્લેટ ફોર્મ પર ખડા સબ્ઝ ઝન્ડી હિલા રહા થા, મૈં ને ખિડકી સે ઝાંક કર દેખા કે લાઈન ક્લિયર થી ઔર ગાડી છૂટ રહી થી, મગર ગાડી ન ચલી ઔર હુઝૂર આ'લા હઝરત ને બ ઈત્મીનાને તમામ બિલા કિસી ઈઝતિરાબ કે તીનોં ફર્ઝ રકઅતેં અદા કીં ઔર જિસ વક્ત દાઈ જાનિબ સલામ ફૈરા થા ગાડી ચલ દી. મુક્તદિયોં કી ઝબાન સે બે સાખ્તા سُبْحٰنَ اللّٰه سُبْحٰنَ اللّٰه سُبْحٰنَ اللّٰه નિકલ ગયા. ઈસ **કરામત** મેં કાબિલે ગૌર યેહ બાત થી કે અગર જમાઅત પ્લેટ ફોર્મ પર ખડી હોતી તો યેહ કહા જા સકતા થા કે ગાર્ડ ને એક બુઝુર્ગ હસ્તી કો દેખ કર ગાડી રોક લી હોગી ઐસા ન થા બલ્કે નમાઝ ગાડી કે અન્દર પઢી થી. ઈસ થોડે વક્ત મેં ગાર્ડ કો ક્યા ખબર હો સકતી થી કે એક **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ કા મહબૂબ બન્દા ફરીઝએ નમાઝ ગાડી મેં અદા કરતા હૈ. (ઐઝન, જિ. 3, સ. 189, 190) **અલ્લાહ** عَزَّوَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

વોહ કે ઉસ દર કા હુવા ખલ્કે ખુદા ઉસ કી હુઈ
વોહ કે ઉસ દર સે ફિરા અલ્લાહ ઉસ સે ફિર ગયા

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ)

શર્હે કલામે રઝા : જો કોઈ સરકારે નામદાર, મદીને કે તાજદાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કા મુતીઓ ફરમાં બરદાર હુવા મખ્લૂકે

www.dawateislami.net

પરવર દગાર ઉસ કી ઈતાઅત ગુઝાર હો ગઈ ઔર જો કોઈ દરબારે હુઝૂરે પુરનૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم સે દૂર હુવા વોહ બારગાહે રબ્બે ગફૂર عَزَّوَجَلَّ સે ભી દૂર હો ગયા.

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

તસાનીફ

મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને મુખ્તલિફ ઉન્વાનાત પર કમો બેશ એક હઝાર કિતાબેં લિખી હૈં. યૂં તો આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને 1286 સિ.હિ. સે 1340 સિ.હિ. તક લાખોં ફતવે દિયે હોંગે, લેકિન અફસોસ ! કે સબ નક્લ ન કિયે જા સકે, જો નક્લ કર લિયે ગએ થે ઉન કા નામ **''અલ અતાયન્ન-બવિય્યહ ફિલ ફતાવર્-ઝવિય્યહ''** રખા ગયા. **ફતાવા ૨-ઝવિય્યા** (મુખર્રજા) કી 30 જિલ્દેં હૈં જિન કે કુલ સફહાત : 21656, કુલ સુવાલાત વ જવાબાત : 6847 ઔર કુલ રસાઈલ : 206 હૈં. (ફતાવા ૨-ઝવિય્યા મુખર્રજા, જિ. 30, સ. 10, રઝા ફાઉન્ડેશન, મર્કઝુલ ઔલિયા લાહોર)

કુરઆન વ હદીસ, ફિક્હ, મન્તિક ઔર કલામ વગૈરા મેં આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી વુસ્અતે ન-ઝરી કા અન્દાઝા આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ફતાવા કે મુતા-લએ સે હી હો સકતા હૈ. ક્યૂંકે આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે હર ફતવે મેં દલાઈલ કા સમુન્દર મોજઝન હૈ. આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે સાત રસાઈલ કે નામ મુલા-હઝા હોં :

﴿1﴾ **''સુબ્હાનુસ્સુબ્બૂહ અન ઐબિ કિઝબિન મકબૂહ''** સચ્ચે ખુદા પર ઝૂટ કા બોહતાન બાંધને વાલોં કે રદ મેં યેહ રિસાલા તહરીર ફરમાયા

www.dawateislami.net

જિસ ને મુખાલિફીન કે દમ તોડ દિયે ઔર કલમ નિચોડ દિયે **﴿2﴾ મકામિઉલ હદીદ ﴿3﴾ અલ અમ્નુ વલ ઉલા ﴿4﴾ તજલ્લિય્યુલ યકીન ﴿5﴾ અલ કૌ-ક-બતુશશહાબિયહ ﴿6﴾ સલ્લુસ્સુયૂફિલ હિન્દિય્યહ ﴿7﴾ હયાતુલ મવાત.**

ઈલ્મ કા ચશ્મા હુવા હૈ મોજઝન તહરીર મેં
જબ કલમ તૂને ઉઠાયા ઐ ઈમામ અહમદ રઝા

(વસાઈલે બખ્શિશ, સ. 536)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

તર-જ-મએ કુરઆને કરીમ

મેરે આકા **આ'લા હઝરત** رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને કુરઆને કરીમ કા તરજમા કિયા જો ઉર્દૂ કે મૌજૂદા તરાજિમ મેં સબ પર ફાઈક (યા'ની ફૌકિય્યત રખતા) હૈ. તરજમે કા નામ "**કન્ઝુલ ઈમાન**" હૈ જિસ પર આપ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કે ખલીફા હઝરતે સદરુલ અફાઝિલ મૌલાના સય્યિદ મુહમ્મદ નઈમુદ્દીન મુરાદઆબાદી رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને બનામે "ખઝાઈનુલ ઈરફાન" ઔર **મુફસ્સિરે શહીર હકીમુલ ઉમ્મત** હઝરતે મુફ્તી અહમદ યાર ખાન عَلَيْهِ رَحْمَةُ الْحَنَّان ને "નૂરુલ ઈરફાન" કે નામ સે હાશિયા લિખા હૈ.

વફાતે હસરત આયાત

આ'લા હઝરત رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને અપની વફાત સે **4** માહ **22** દિન પહલે ખુદ અપને વિસાલ કી ખબર દે કર પારહ 29 **સૂ-રતુદ્દહ્ર** કી આયત 15 સે સાલે ઈન્તિકાલ કા **ઈસ્તિખ્રાજ** ફરમા દિયા થા.

www.dawateislami.net

ફરમાને મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم : જો મુઝ પર રોઝે જુમુઆ દુરૂદ શરીફ પઢેગા મૈં કિયામત કે દિન ઉસ કી શફાઅત કરૂંગા. (کنزالعمال)

ઈસ આયતે શરીફા કે **ઈલ્મે અબ્જદ** કે હિસાબ સે 1340 અદદ બનતે હૈં ઔર યેહી હિજરી સાલ કે એ'તિબાર સે સને વફાત હૈ. વોહ આયતે મુબા-રકા યેહ હૈ :

وَ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِاٰنِيَةٍ مِّنْ فِضَّةٍ وَّ اَكْوَابٍ (پ۲۹، الدھر:۱۵)

તર-જ-મએ કન્ઝુલ ઈમાન : ઔર ઉન પર ચાંદી કે બરતનોં ઔર કૂઝોં કા દૌર હોગા.

(સવાનેહે ઈમામ અહમદ રઝા, સ. 384)

25 **સ-ફરુલ મુઝફ્ફર** 1340 હિ. મુતાબિક 28 અક્તૂબર 1921 ઈ. કો **જુમુઅતુલ મુબારક** કે દિન હિન્દૂસ્તાન કે વક્ત કે મુતાબિક 2 બજ કર 38 મિનટ (ઔર પાકિસ્તાની વક્ત કે મુતાબિક 2 બજ કર 8 મિનટ) પર, ઐન અઝાને જુમુઆ કે વક્ત હુવા. **આ'લા હઝરત, ઈમામે અહલે સુન્નત, વલિય્યે ને'મત, અઝીમુલ બ-ર-કત, અઝીમુલ મર્તબત, પરવાનએ શમ્એ રિસાલત, મુજદ્દિદે દીનો મિલ્લત, હામિયે સુન્નત, માહિયે બિદઅત, આલિમે શરીઅત, પીરે તરીકત, બાઈસે ખૈરો બ-ર-કત, હઝરતે અલ્લામા મૌલાના અલહાજ અલ હાફિઝ અલ કારી શાહ ઈમામ અહમદ રઝા ખાન** عَلَيْهِ رَحْمَةُ الرَّحْمٰن ને દાઈયે અજલ કો **લબ્બૈક** કહા. اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّاۤ اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ o આપ رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه કા મઝારે પુર અન્વાર મદીનતુલ મુર્શિદ બરેલી શરીફ મેં આજ ભી ઝિયારત ગાહે ખાસો આમ હૈ. **અલ્લાહ** عَزَّ وَجَلَّ **કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللّٰهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

www.dawateislami.net

તુમ ક્યા ગએ કે રૌનકે મહફિલ ચલી ગઈ
શે'રો અદબ કી ઝુલ્ફ પરેશાં હૈ આજ ભી

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

દરબારે રિસાલત મેં ઇન્તિઝાર

25 **સ-ફરુલ મુઝફ્ફર** કો બૈતુલ મુકદ્દસ મેં એક શામી બુઝુર્ગ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને ખ્વાબ મેં અપને આપ કો દરબારે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم મેં પાયા. સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان દરબાર મેં હાઝિર થે, લેકિન મજલિસ મેં સુકૂત તારી થા ઔર ઐસા મા'લૂમ હોતા થા કે કિસી આને વાલે કા ઇન્તિઝાર હૈ, શામી બુઝુર્ગ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ને બારગાહે રિસાલત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم મેં અર્ઝ કી : હુઝૂર ! (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم) મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન હોં કિસ કા ઇન્તિઝાર હૈ ? સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઇર્શાદ ફરમાયા : **હમેં અહમદ રઝા કા ઇન્તિઝાર હૈ.** શામી બુઝુર્ગ ને અર્ઝ કી : હુઝૂર ! અહમદ રઝા કૌન હૈં ? ઇર્શાદ હુવા : હિન્દૂસ્તાન મેં બરેલી કે બાશિન્દે હૈં. બેદારી કે બા'દ વોહ શામી બુઝુર્ગ رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه મૌલાના અહમદ રઝા رَحْمَةُاللهِ تَعَالٰى عَلَيْه કી તલાશ મેં હિન્દૂસ્તાન કી તરફ ચલ પડે ઔર જબ વોહ બરેલી શરીફ આએ તો ઉન્હેં મા'લૂમ હુવા કે ઇસ આશિકે રસૂલ કા ઉસી રોઝ (યા'ની **25 સ-ફરુલ મુઝફ્ફર 1340** હિ.) કો વિસાલ હો ચુકા હૈ. જિસ રોઝ ઉન્હોં ને ખ્વાબ મેં સરકારે આલી વકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَ اٰلِهٖ وَسَلَّم કો યેહ કહતે સુના થા કે "હમેં અહમદ રઝા કા ઇન્તિઝાર હૈ." (સવાનેહે ઇમામ

www.dawateislami.net

અહમદ રઝા, સ. 391) **અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ કી ઉન પર રહમત હો ઔર ઉન કે સદકે હમારી બે હિસાબ મગ્ફિરત હો.**

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

યા ઈલાહી જબ રઝા ખ્વાબે ગિરાં સે સર ઉઠાએ
દૌલતે બેદારે ઈશ્કે મુસ્તફા કા સાથ હો

(હદાઈકે બખ્શિશ શરીફ)

اٰمِين بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاَمِين صَلَّى اللهُ تعالٰى عليه واٰله وسلَّم

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

સગે ગૌસો રઝા

મુહમ્મદ ઈલ્યાસ કાદિરી ર-ઝવી عُفِيَ عَنْهُ

હફ્તા 25 સ-ફરુલ મુઝફ્ફર 1393 હિ.

(બ મુતાબિક 31-3-1973)

યેહ રિસાલા પઢ કર દૂસરે કો દે દીજિયે

શાદી ગમી કી તકરીબાત, ઈજતિમાઆત, આ'રાસ ઔર જુલૂસે મીલાદ વગૈરા મેં **મક-ત-બતુલ મદીના** કે શાએઅ કર્દા રસાઈલ ઔર મ-દની ફૂલોં પર મુશ્તમિલ પેમ્ફલેટ તક્સીમ કર કે સવાબ કમાઈયે, ગાહકોં કો બ નિય્યતે સવાબ તોહફે મેં દેને કે લિયે અપની દુકાનોં પર ભી રસાઈલ રખને કા મા'મૂલ બનાઈયે, અખ્બાર ફરોશોં યા બચ્ચોં કે ઝરીએ અપને મહલ્લે કે ઘર ઘર મેં માહાના કમ અઝ કમ એક અદદ સુન્નતોં ભરા રિસાલા યા મ-દની ફૂલોં કા પેમ્ફલેટ પહોંચા કર નેકી કી દા'વત કી ધૂમેં મચાઈયે ઔર ખૂબ સવાબ કમાઈયે.

www.dawateislami.net